

Przeciw agresji w internecie

Scenariusz lekcji wychowawczej lub zajęć bibliotecznych, na podstawie książki:

Ewy Martynkien „**Jak zdobyć supermoce**”,
Wydawnictwo Literatura, 2021

OPRACOWANIE:	Ewa Martynkien
CZAS:	2 jednostki lekcyjne /90 min
ETAP EDUKACYJNY:	klasy 4-6
CEL GŁÓWNY:	zwrócenie uwagi na temat cyberprzemocy wśród rówieśników
CELE SZCZEGÓŁOWE:	Uczestnicy zajęć dowiedzą się: <ul style="list-style-type: none">• czym jest cyberprzemoc i jakie może przybrać formy• kto bierze udział w zdarzeniu i jakie emocje towarzyszą uczestnikom zdarzenia• jak może zachować się osoba dotknięta zjawiskiem cyberprzemocy• gdzie można szukać pomocy• jakie działania mogą zapobiec cyberprzemocy rówieśniczej
METODY PRACY:	<ul style="list-style-type: none">• dyskusja• praca w grupie• praca indywidualna
ŚRODKI DYDAKTYCZNE:	<ul style="list-style-type: none">• fragmenty książki „Jak zdobyć supermoce” autorstwa Ewy Martynkien• materiały: papier, markery, karteczki, długopisy• karty zadań
PRAWA AUTORSKIE:	Ewa Martynkien Zezwolenie do wykorzystania, drukowania i kopiowania wyłącznie w celach edukacyjnych dla szkół oraz bibliotek

1. PRZYWITANIE

2. WPROWADZENIE DO TEMATU

Zależy nam, żeby dzieci czuły się bezpiecznie, gdyż sam temat budzić może w nich różne emocje. Dlatego warto przekazać uczniom na początku zajęć taki komunikat:

Dzisiaj naszym tematem jest agresja rówieśnicza w internecie. Zanim wyjaśnimy sobie, co to jest, chcę, abyście wiedzieli, że nasze zajęcia to bezpieczna przestrzeń i każdy może zaangażować się w nie na tyle, ile czuje.

3. CYBERPRZEMOC RÓWIEŚNICZA

Próba wspólnego zdefiniowania poszczególnych zachowań, postaw i definicja cyberbullyingu czy cyberagresji.

ZADANIE - praca w grupach

1. Przedstaw uczniom poniższe definicje, zapisz je na tablicy lub flipcharcie i wyjaśnij ich znaczenie.

CYBERSTALKING

śledzenie
za pomocą internetu

HAPPY SLAPPING

ośmieszające
zdjęcia, filmy

**CYBERBULLYING/
CYBERPRZEMOC**

powtarzające się agresywne
zachowania, np.: wyśmiewanie,
złośliwe komentowanie,
nagrywanie filmów, robienie zdjęć,
prześladowanie przy użyciu
internetu

2. Podziel uczniów na 2 lub 3 grupy (w zależności od liczby dzieci). Poproś, aby każda z grup przesiadła się i usiadła razem w kręgu. W tych grupach będą pracować przez całe zajęcia.
3. Poproś, aby uczestnicy w grupach podali i zapisali na kartkach przykłady do każdej definicji, np.: śmianie się z fryzury, pisanie złośliwych komentarzy pod zdjęciem.
4. Rozdaj karty pracy (KARTA 1).
5. Zbierz karty, odczytaj pomysły dzieci i wspólnie je omówcie.
6. Zakończ ćwiczenie pytaniami potwierdzającymi, czy dzieci dobrze rozumieją definicję, czy się z nimi zgadzają etc.

4. CZYM CHARAKTERYZUJE SIĘ CYBERPRZEMOC RÓWIEŚNICZA?

Tworzymy listę najważniejszych wyróżników.

ZADANIE - Prawda czy fałsz? Praca w grupach

1. Zapytaj dzieci: *Czym różni się cyberprzemoc od tradycyjnej przemocy?*
2. Wyjaśnij dzieciom zadanie - na otrzymanej karcie 2 z zadaniami mają oznaczyć, które zdania są prawdziwe, a które fałszywe.
3. Dzieci pracują w tych samych grupach.
4. Rozdaj karty pracy (KARTA 2).
5. Odczytaj każde z pytań, a dzieci będą razem odpowiadały, czy to prawda, czy fałsz.
6. Omów punkty, które mogły być dla dzieci trudniejsze.

5. CZYTANIE FRAGMENTU KSIĄŻKI „JAK ZDOBYĆ SUPERMOCE” EWY MARTYNKIEN, WYDAWNICTWO LITERATURA

Przybliżenie dzieciom tematu cyberprzemocy poprzez scenę opisaną w książce.

ZADANIE - dyskusja

1. Przeczytaj dzieciom poniższy fragment książki i zaproponuj rozmowę na ten temat.
2. Poproś dzieci o opisanie sytuacji ich słowami.
3. Zadaj pytania pomocnicze:
 - Co się wydarzyło?
 - Jak zareagowała bohaterka?
 - Jak wy byście zareagowali?
 - Po czym poznamy, że chodzi o cyberprzemoc?

Kilka kropel deszczu spadło na ekran tabletu. Nie było sensu już tu siedzieć. Poza tym zbliżała się piąta i tata mógł już wrócić do domu. Miałam nadzieję, że to tylko przelotne opady, i że wieczorem pójdziemy ponagrywać triki.

– Chodź, Dreamer!

Wzięłam pod pachę zaspanego psiaka i zeskoczyłam z garażu, podtrzymując się płotu. Na podwórku nie było nikogo. Minęliśmy śmietniki i chodnikiem prowadzącym przez środek podwórza pośpieszyliśmy w stronę bloku.

– Wiesz, jaka jesteś popularna? – zza drzwi klatki wyłonili się Kuba i Filip. Chyba schowali się tu przed deszczem, bo mieszała w innym budynku. Kuba trzymał w ręku komórkę. Dotknął ekranu telefonu i podstawił mi go przed oczy.

Na ekranie widać było nasz plac zabaw. Na filmie padałam jak długa i zjeżdżałam na brzuchu, lądując twarzą w piachu. Film był zapętłony, żeby można go było obejrzeć nieskończoną ilość razy. Po chwili pojawił się tytuł: *Superoferma w akcji*.

– Zobacz, ile masz lajków!

Dotarło do mnie, że nie dość, że jakimś cudem mnie nagrał, to jeszcze wrzucił to do internetu. Wpadłam w panikę.

– Nie można tak! Oddawaj! – odruchowo chciałam zabrać mu komórkę. Chociaż to i tak nie miało sensu, bo krążył już wśród podobnych Kubie fanów cudzych porażek.

– No co, gwiazdo? Może powinnaś wystąpić w *Lidze* z takim numerem popisowym! – drwił sobie ze mnie, a ja stałam zaczerwieniona po same uszy.

– Ha, ha! – parsknął śmiechem Filip.

– Nie możecie tego puszczać. Nie możecie!

Kuba był rozbawiony. Stał na desce i balansując na niej, machał mi teraz przed oczami włączonym filmikiem. Nie było sensu z nimi gadać. Głupio, że dałam się sfilmować. Głupio, że w ogóle wpadłam na pomysł skakania ze zjeżdżalni. Byłam teraz podwójnie wściekła – i na siebie, i na nich.

6. UCZESTNICY AGRESYWNYCH ZACHOWAŃ W INTERNECIE

Ofiara cyberprzemocy:

osoba nękana przez sprawcę.

Sprawca cyberprzemocy:

osoba dręcząca ofiarę poprzez nagranie i rozesłanie filmu, zdjęcia, złośliwe komentarze, rozpowszechnianie w internecie nieprawdziwych informacji.

Świadek cyberprzemocy:

osoba uczestnicząca biernie poprzez polubienie, udostępnianie, niereagowanie, gdy jest świadkiem zdarzenia.

ZADANIE

1. Poproś dzieci, żeby w parach ustaliły, jaką rolę odegrali w scenie: Iga, Kuba, Filip oraz ci, którzy zdążyli już polubić i udostępnić film.
2. Wysłuchaj odpowiedzi i omów je.

7. EMOCJE

Nazywamy emocje, jakie towarzyszą postaciom. Co czuli uczestnicy zdarzenia? Wybieramy adekwatne emocje:

ZADANIE - praca w 3 grupach

1. Zadaj dzieciom pytanie: *Jakie emocje towarzyszą każdej postaci?*
2. Zapisuj podawane przez dzieci odpowiedzi na tablicy/flipcharcie, np.:

wstyd chęć pomocy obojętność niechęć poczucie winy
bezradność lęk żal współczucie bezsilność
złość nieczułość krótko trwająca przyjemność upokorzenie

3. Rozdaj 3 kolory pisaków - każda grupa ma mieć pisaki w 3 kolorach, wyjaśnij, co te kolory oznaczają:
 - czerwony: emocje towarzyszące Kubie i Filipowi, gdy nakręcali i rozsyłali film
 - zielony: emocje, które czuła Iga
 - niebieski: emocje, które czuli świadkowie przesyłający film albo niereagujący
4. Poproś dzieci, żeby grupami po kolei podeszły do tablicy/flipchartu i narysowały kropki swoim kolorem przy emocjach, które ich zdaniem czuje dana postać.
5. Omówienie: Czyje emocje najtrudniej było określić? Które emocje się powtarzają? Dlaczego?

8. NIE JESTEŚ SAM, NIE JESTEŚ SAMA

Iga początkowo ukrywa zdarzenie przed innymi. Dlaczego tak się dzieje? Strach, wstyd, niemoc paraliżują ofiarę przemocy. Często wydaje jej się, że to z jej winy tak się stało. To ważne, żeby się przełamać i z kimś porozmawiać. Nasza bohaterka decyduje się porozmawiać o tym z tatą.

– Zobacz, co dzisiaj przyszło ze szkoły. Napisałem do twojej pani dyrektor w sprawie tego filmu.

Tata wszedł na swoją pocztę mailową. Pojawił się długi tekst napisany drobnymi literami następującymi po sobie niemal jednym ciągiem. Tata powiększył go na ekranie.

– Posłuchaj tego: „...Tym bardziej jest mi bardzo przykro z powodu zaistniałego incydentu. Zapewniam Pana i Igę przede wszystkim, że tak tego nie zostawię. Rodzice obu chłopców zostali zawiadomieni i wezwani do usunięcia filmu z internetu. W dniu rozpoczęcia roku szkolnego obaj uczniowie przeproszą Igę oficjalnie podczas apelu, a następnie wspólnie z ich rodzicami ustalimy konsekwencje, które będą musieli ponieść. Incydenty tego typu nie mogą przejść bezkarnie, a już z pewnością muszą być nagłaśniane, by uświadamiać dzieciom i młodzieży ich szkodliwość. Dzięki Pańskiej informacji możemy zareagować. Dlatego to takie ważne, by wszelkie tego typu zdarzenia zgłaszać. Zapewniam, że szkoła podejmie w najbliższym roku szkolnym działania na rzecz przeciwdziałania cyberprzemocy. Uruchomimy specjalny program uczulający młodych ludzi na problem agresji w internecie...

Mail był długi, tata nie chciał czytać całego, pewnie nie o wszystkim powinienam wiedzieć. Od czasu, kiedy zobaczyłam film w internecie, ani razu już tam nie weszłam. Bałam się, że wciąż można go wyświetlić i napisać komentarz. Tak od razu nie potrafię się cieszyć, że już go tam nie ma, bo zostawił bolesny ślad, niczym rozpaćkany strup na kolanie, który będzie się goił bardzo powoli. Lecz kiedy słuchałam treści listu, ogarnął mnie spokój.

– Widzisz? Dlatego bezwzględnie trzeba o tym mówić, aby podjąć odpowiednie działanie. Mama tego Filipa mnie przeproszała, mówiła... chce się spotkać z chłopakami i z nami, kiedy wróci Kuba. Bo zdaje się, że wciąż jeszcze jest w Warszawie.

ZADANIE - rozmowa

1. Poproś dzieci, żeby swoimi słowami opowiedziały, co się wydarzyło.
2. Zadaż pytanie na forum: *Dlaczego to takie ważne, żeby z kimś porozmawiać o swoim problemie?*

9. GDZIE SZUKAĆ POMOCY?

Do kogo jeszcze mogłaby zwrócić się Iga? Do kogo wy zwróciłibyście się o pomoc?

ZADANIE - praca w 3 grupach

1. Poproś dzieci, żeby w grupach na kartce stworzyły listę osób, z którymi mogłyby porozmawiać.
2. Poproś dzieci, żeby opowiedziały o swoich listach.
3. Na flipcharcie wspólnie tworzącej jedną listę. Wypisujecie osoby, do których można zwrócić się o pomoc, np.:

rodzice

przyjaciele

nauczyciel

opiekunowie

starsze rodzeństwo

psycholog

dyrektor

wychowawca

szkolna pielęgniarka

pedagog szkolny

10. POMOCNE TELEFONY

ZADANIE

1. Poinformuj dzieci, iż jeśli z jakiegokolwiek powodu nie mogą zwrócić się do nikogo z powyższej listy, warto skorzystać z telefonów zaufania.
2. Zaznacz, że to strefy bezpieczne dla dzieci. Osoby odbierające telefon są po stronie dzieci.
3. Zapisz telefony i nazwy na tablicy lub flipcharcie.

TELEFON ZAUFANIA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY 116 111

**DZIECIĘCY TELEFON ZAUFANIA RZECZNIKA PRAW DZIECKA
800 12 12 12**

www.helpline.org.pl TELEFON 800 100 100

11. OFIARA I SPRAWCA

W książce Kuba zdobywa się na odwagę i przeprosza Igę. Jak sądzicie, jak zareaguje Iga? Posłuchajmy, co się wydarzyło:

– Właściwie to nie musiałaś mi pomagać. – Kuba był teraz znów kilka kroków ode mnie. Przymknęłam drzwi. – Po tym... No wiesz. To było strasznie beznadziejne z mojej strony, że cię nagrałem. No i to, co ci nagadałem. W sumie wcale tak nie myślę. Taka popisówka niby.

No tak, film o superofermie – jeden z tych niewidzialnych strupków w moim środku w całej kolekcji innych mu podobnych.

– Aha – wyrzuciłam z siebie tylko.

Nie chciałam nic więcej mówić, bo na strupkach Kuba nie znał się tak jak ja, ani na ranach, które czasem, gdy rozdrapało się strupek, znów zaczynały się paprać. To moja specjalność.

– Wyobrażam sobie, jak się czułaś. Może trochę cię pocieszy, że usunąłem te wszystkie bzdety z sieci i z telefonu. Ale to nie zmienia faktu, że byłem totalnym głupkiem.

Spojrzałam na Kubę. Miał szaroniebieskie oczy, a w nich szczyry żal. Może jednak trochę znał się na tym, co się działo ze strupkami i skąd się brały?

– Wcale się nie dziwię, że twój tata poszedł z tym do dyrektorki. No dobra, spadam, bo pewnie i tak nie chce ci się gadać z takim idiotą jak ja. – Teraz już odwrócił się i poszedł.

Cofnęłam się do mieszkania. Usłyszałam, jak Dreamer chłepcze wodę w kuchni ze swojej ukochanej miski.

ZADANIE - rozmowa

Czy Iga zareagowała według was adekwatnie? Dlaczego trudno było jej mówić?

1. Poproś dzieci, żeby w parach napisały list od Igi do Kuby, w którym dziewczyna mówi o swoich uczuciach.
2. Poproś tylko chętne dzieci o odczytanie listu.

12. CYBERKODEKS

Jak korzystać z internetu i telefonu, żeby nie krzywdzić innych?

Co robić, żeby nie dopuszczać do takich sytuacji, o jakich mowa jest w powieści?

ZADANIE - spisanie cyberkodeksu

1. Zaproś dzieci do wspólnego spisania cyberkodeksu.
2. Zapisz punkty na tablicy albo flipcharcie (w formie plakatu).
3. Zapytaj dzieci, czy zgadzają się ze wszystkimi punktami.

NASZ CYBERKODEKS

1. CHROŃ SIEBIE

Chroń swoją prywatność w internecie.

2. PYTAJ O ZGODĘ

Zawsze pytaj o zgodę, jeśli chcesz komuś zrobić zdjęcie lub nakręcić film z jej/jego udziałem.

3. NIE REAGUJ AGRESYWNIE

Nie odpowiadaj agresją na agresję.

4. NIE KRZYWDŹ

Nie zamieszczaj w internecie materiałów (filmów, zdjęć, tekstów), które mogą kogoś skrzywdzić czy sprawić komuś przykrość.

5. NIE UDOSTĘPNIJ POCZOPNIE

Nie udostępniaj/rozpowszechniaj krzywdzących haseł, informacji, których nie jesteś pewien/pewna.

6. REAGUJ

Reaguj, gdy innym stanie się krzywda.

7. INFORMUJ O KRZYWDZIE

Informuj o krzywdzie kolegi lub koleżanki kogoś dorosłego – nauczyciela, pedagoga szkolnego, rodziców.

8. ZACHOWAJ DOWÓD

Jeśli sam doświadczyłaś/-łeś cyberprzemocy, zatrzymuj dowód.

9. SZUKAJ POMOCY

W razie potrzeby szukaj pomocy.

10. SZACUNEK

Traktuj innych z szacunkiem.

Karta 1

Podajcie kilka przykładów do każdej z definicji:

CYBERSTALKING

HAPPY SLAPPING

**CYBERBULLYING/
CYBERPRZEMOC**

Three vertical columns with rounded bottoms, each containing three horizontal dashed lines for writing examples.

Karta 2

Które zdania są prawdziwe, a które fałszywe?

Zakreśl odpowiedź P (prawda) albo F (fałsz).

	P	F
Cyberprzemoc dotyczy tylko małej grupy osób.	☐	☐
Informacje w internecie przekazywane są bardzo szybko.	☐	☐
Cyberprzemoc dotyczy kontaktów osobistych z kolegami w szkole, na podwórku.	☐	☐
Cyberprzemoc nie wykorzystuje siły fizycznej.	☐	☐
W cyberprzemocy używa się narzędzi takich jak, np.: komunikatory, portale społecznościowe, e-maile, grupy w internecie, komentarze...	☐	☐
Można łatwo pozbyć się dowodów.	☐	☐
Zasięg jest ogromny.	☐	☐
Sprawca może łatwo pozostać anonimowy, ukryć się pod pseudonimem.	☐	☐
Filmy/zdjęcia trudno jest całkowicie z internetu usunąć.	☐	☐
Cyberprzemoc dociera często do osób, które w ogóle nas nie znają.	☐	☐
Trudno czasem zorientować się, że mamy do czynienia z cyberprzemocą.	☐	☐

P

f